

Majestátní podzemní chrám

MALTSKÉ HYPOGEUM

Je to jako vstupovat do říše stínů a tmy, která je tím temnější, čím hlouběji se noříte do chodeb vytesaných v kameni. Hypogeum Hal Saflieni vzniklo před bezmála šesti tisíci lety, v době, kdy začaly vyrůstat na Maltě i další megalitické chrámy.

Hypogeum je ale na rozdíl od všech ostatních celé ukryto v podzemí.

Jako by někdo neznámý robustní stavbu, vysokou více než deset metrů, obrátil vzhůru nohama a vnořil ji celou do země. V rozsáhlém labyrintu Hypogea se tájí dech. Ve třech úrovních pod zemí na ploše více než 500 čtverečních metrů jsou ukryty tři desítky místností, chodeb, výklenků a komor. Na stěnách některých místností se zachovaly zbytky okrové barvy, kreslená spirálová výzdoba nebo třeba rozměrná kresba býka.

Zatímco v dnešní rychlé době musí být vše hotovo nejlépe hned, nejpozději během několika týdnů, komplikovaný podzemní systém se postupně rozšiřoval po mnoho staletí. Neznámí stavitelé přitom využívali podobné opěrné systémy jako u nadzemních chrámů. I působivá hra světla a tmy je výsledkem přesných propočtů, kdy světlo proniká skrze otvory propojující mezi sebou jednotlivé místnosti.

Podobně moderní člověk žasne nad promyšlenou prací s perspektivou, nad důmyslným systémem odvětrávání místností nebo nad tím, že stačí říct slovo do otvoru ve zdi, a skrze něj se přenesou ostatních částí Hypogea. Součástí stavby je i osm metrů hluboká cisterna sloužící jako zásobárna vody. Vodu z ní místní zemědělci dlouhá léta využívali, aniž tušili, že krom nádrže je pod zemí i něco víc...

Tajemné Hypogeum je i dnes po většinu dne zahaleno tmou. Nebýt umělého osvětlení, které se při prohlídce v jednotlivých místnostech střídavě rozsvěcuje, v rozměrném komplexu se hravě ztratíte.

Podzemní chrám sloužil jako pohřebiště.

Náhodný objev

Dnes jedna z nejceněnějších maltských památek byla objevena náhodou. Když na počátku minulého století (v roce 1902) narazil místní zedník při hloubení základů domu na rozměrné kameny, netušil, že právě bezděky odkryl první část největší podzemní stavby v celém Středomoří.

Při postupném odkrývání památky byla krom stavby objevena i řada cenných předmětů – zbytky kamenných nádob, amulety a hliněné sošky. Mezi nimi je i ona nejslavnější, jejíž fotografii můžete najít na mnoha turistických prospektech a jejíž

originál je pečlivě strážěn v muzeu v La Vallettě – „Spící žena“.

Dodnes není jasné, co přesně drobná plastika ženy kyprých tvarů na lůžku znázorňuje. Podle jednoho z výkladů má ukazovat spojení mezi životem a posmrtným věčným spánkem.

Nejasný dojem, že jste se ocitli v záhrobí, není v Hypogeu od věci. Nejdůležitějším archeologickým objevem se totiž staly pozůstatky více než sedmi tisíc lidí, které dokládají, že podzemní chrám sloužil v dávných časech jako pohřebiště a významné náboženské centrum.

Přísná ochrana

Návštěva Hypogea je zcela nevšední zážitek. Unikátní památka, která je od roku 1980 součástí světového dědictví UNESCO, si však žádá unikátní ochranu. Proto se připravte na přísný režim – všechny tašky a zavazadla musíte odevzdat

Informace

Hypogeum v Hal Saflieni leží nedaleko hlavního města Malt La Valletty. Dostat se k němu lze taxikem, nebo autobusem. Vstupenky je nutné objednávat nejméně 14 dnů, ale raději ještě dříve předem. Rezervaci můžete provést pomocí internetu on-line, ale vstupenky je nutné zaplatit předem. Jednou objednanou a zaplacenou vstupenku již nelze vrátit či vyměnit. Další informace o rezervaci: www.heritagemaltashop.com e-mail: hypogeum@gov.mt

Otvírací doba:

9 – 11 a 13 – 16 hod.

Děti do šesti let mají vstup do Hypogea zakázán.

Vstupné:

Dospělí: 4 MTL (asi 9 eur)

Studenti, senioři a děti od 6 do 11 let: 2 MTL (asi 4,5 eura).

- <http://www.heritagemalta.org/hypogeum.html>
- www.malta-info.cz

Kromě charterových letů létá na Maltu z Ruzyně dvakrát týdně (st, ne) přímá linka společnosti Malta Air. Více informací na: www.airmalta.cz

u vchodu, vrátí vám je až při odchodu. V Hypogeu je přísně zakázáno fotit, takže lovci netradičních záběrů přijdou zkrátka. Limitován je i počet návštěvníků, během jednoho dne se jich v památce vystřídá pouze sedm desítek. To vše kvůli tomu, aby ani moderní turistika vzácnou památku příliš nepoškozovala. ■

PETR ORSÁG